

Kusurlu sürücü veya işletenin ölümü halinde; Güvence Hesabı'nın Sorumluluğu...

A. Kadir KÜÇÜK
Güvence Hesabı Müdürü

Kusurlu araç sürücüsü ve işletenin kaza sonucu ölümü halinde Trafik Sigortası nedeniyle sigortacının ve Güvence Hesabı'nın sorumluluğu konusu gerek Yargıtay gerekse sigorta sektörü açısından değişik kararlara ve uygulamalara neden olmuştur. Sigorta sektörü bu durumlarda tazminat ödemelerinin yapılmasına karşı çıkarken, oluşan Yargıtay içtihatları da değişiklik arz etmektedir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1995 yılında verdiği kararla (Yargıtay 11. H. D. 1995/2056 E.- 3648 K. 17.04.1995 T.) sürücünün ölümü halinde hak sahiplerinin işletenden ve sigortacıdan tazminat alabilecekleri yönünde karar vermiştir. Bu kararın temel dayanağı sürücünün bedeni zararlarının ödenmeyeceğine ilişkin olarak kanunda ve genel şartlarda hüküm bulunmaması ve hak sahiplerinin üçüncü kişi olduklarından kusurlu sayılmayacaklarıdır.

YARGITAY KARARININ GEREKÇESİ

Aynı daire ve devamında bu konuları inceleyen 17. Daire bu karardan dönerek sürücü ve işletenin ölümü halinde hak sahiplerinin sigortacıdan tazminat talep edemeyecekleri yönünde karar vermişlerdir. Bu kararların gerekçesi ise; kimsenin kendi kusurundan yaralanamayacağı, sürücünün kusuru hak sahiplerine yansıtacağından sürücünün talep edeceğinden daha fazlasını talep edemeyeceklerine dayanmaktadır.

Güvence Hesabı, Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesi gereği zorunlu sigortası bulunmayan araçlar için ödeme yaptıktan sonra, zarara neden olan ve zorunlu sigortası yapılmamış aracın işletenine, sürücüsüne, diğer sorumlulara ve bunların mirasçıları dahil mevzuat gereği rücu etmek ve ödediği tazminatları tahsil etmek durumundadır.

Yargıtay 11. H.D. 2007/2596 E.-2008/939 K. ve 15.07.2008 T. kararının gerekçesi;

"Bilindiği gibi Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası KTK'nun 91/1'nci maddesi uyarınca işletenlerin aynı Kanun'un 85/1'nci maddesine göre olan sorumluluklarının karşılanması için yaptırılması zorunlu bir sigorta türüdür. KTK'nun 85/1'nci maddesinde ise bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına neden olması halinde araç işleteninin bu zarardan sorumlu olacağını öngörmüştür. Yani KTK'nun 91'nci maddesine göre Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası'nda sigortacı, işletenin yasadaki kaynaklanan hukuki sorumluluğunun belirli limitler içinde üzerine almış bulunmaktadır.

Sigortacının bu kapsamdaki sorumluluğunu sınırlayan aynı yasanın 92'nci maddesinde araç sürücüsünün bu kapsam dışında kaldığına ilişkin hüküm bulunmadığı gibi genel şartlarda da bu

yolda bir sınırlama getirilmemiştir. O halde sürücünün ölümü nedeniyle işletenin ve onun sigortacısının sorumluluğu ilke olarak benimsenmelidir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus zarar verici bir olay sonucu ölen sürücünün ekonomik desteğinden yoksun kalanların uğradıkları zarar ölen sürücünün değil destekten yoksun kalanların bir başka ifadeyle işletene göre üçüncü kişi konumunda olanların üzerinde doğan dolaylı ve yansıma yoluyla meydana gelen zarardır ve destekten yoksun kalanlar bu zararlarının tazmini için zarar sorumlusundan istemde bulunabilirler.

Ancak yansıma yolu ile zarar görmüş olan destek tazminatı isteyenlerin kendilerine destek sağlayan kişinin sahip olduğu haktan fazlasına sahip olabilmeleri hukuken mümkün bulunmayıp sürücünün ve dolayısıyla destek tazminatında bulunanların kendi kusurlarından yararlanamayacak olmalarına, bu itibarla işletenin destek sağlayan kişiye karşı öne sürebileceği defileri destekten yoksun kalanlara karşı da ileri sürebilecek olmasına göre, işleten zararın oluşunda sürücünün de birlikte kusurlu olduğunu ileri sürerek Borçlar Kanunu'nun 44/1 nci maddesi gereğince tazminatın sürücünün kusuru oranında indirilmesini isteyebilir.

Açıklanan bu ilkeler karşısında trafik kazası sonucu ölen sürücünün desteğinden yoksun kalanla-

rın sorumluluk sigortacısına yöneltebilecekleri yansıma yoluyla oluşan zararlar ilgili tazminat istemlerinin tutarı, işletene karşı ileri sürebilecekleri tutar kadardır. Dairemizin son uygulaması bu yöndedir." şeklinde ifade edilmektedir.

DEĞİŞEN İÇTİHAT KARARLARI

Ancak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2011 yılından bu yana oluşturduğu içtihatlarla (Örnek; Y.H.G.K. 2011/17-142 E. ve 2011/17-787 E. sayılı kararları) sürücünün tam kusuru ile gerçekleşen trafik kazalarında, sürücünün veya araçta yolcu olarak bulunan işletenin ölmesi halinde, sürücünün veya işletenin hak sahiplerine destekten yoksun kalma tazminatı ödeneceği yönünde karar vermekte ve ilgili hukuk daireleri de içtihatları da kararlarını bu yönde değiştirmiş bulunmaktadır. Genel Kurul 2011/17-787 E. sayılı kararında; "Davacıların ölenin salt mirasçısı sıfatıyla değil, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla dava açtıkları, ölüm nedeniyle doğrudan davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacılarla yansıtılmayacağı; dolayısıyla tam kusurlu araç şoförünün ve onun eylemlerinden sorumlu olan işletenin kusurunun, işletenin desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceği; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Motorlu

Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası genel şartlarına göre, aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı davalı sigorta şirketi, işletenin üçüncü kişilere verdiği zararları teminat altına aldığına ve olayda işleten tam kusurlu, destekten yoksun kalan davacılar da zarar gören üçüncü kişi konumunda bulunduğuna göre, davalı sigorta şirketinin zararın tamamından sorumlu olduğu ve davacıların davalı sigorta şirketinden destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilecekleri, yerel mahkemece, davacıların, desteklerinin işleteni olduğu araçta, sürücünün tam kusuru sonucu meydana gelen trafik kazası sonucu, vefat etmiş olması nedeniyle, destekten yoksun kalan üçüncü kişi sıfatıyla, zorunlu mali sorumluluk sigortacısını hasım göstererek dava açabileceğinin kabulü uygundur.” şeklinde hüküm oluşturmaktadır.

Sürücü ve işletenin yaralanma sonucu oluşan zararlarını sigortacıdan talep hakları bulunmamasıyla birlikte, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu vermiş olduğu kararlarla, hem işletenin ve hem de sürücülerin kusurlarından dolayı meydana gelen trafik kazalarında hayatlarını kaybetmeleri sonucu bunların desteğinden yoksun kalanlar, üçüncü kişi konumunda kabul edilmiş ve bu kişilere destekten yoksun kalma tazminatı ödenmesinin yolu açılmıştır.

GÜVENCE HESABI'NIN DURUMU

Güvence Hesabı ise Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesi gereği zorunlu sigortası bulunmayan araçlar için ödeme yaptıktan sonra, zarara neden olan ve zorunlu sigortası yapılmamış aracın işletenine, sürücüsüne ve diğer sorumlulara ve bunların mirasçıları dahil mevzuat gereği rücu etmek ve ödediği tazminatları tahsil etmek durumundadır. Türk Borçlar Kanunu'nun 135'inci (Mülga Borçlar Kanunu'nun 116'nci) maddesine göre, alacaklılık ve borçluluk sıfatlarının bir şahısta birleşmesi borcu sona erdiren sebeplerdendir. Kusurlu araç sürücüsü ve işletenin hak sahiplerinin aynı zamanda mirasçıları olmaları durumunda Güvence Hesabı'na başvuran hak sahipleri aynı zamanda Güvence Hesabı'nın rücu borçlusu olmaktadırlar. Ödeme yapılması durumunda yine aynı kişilere rücu

edileceğinden davacıların tazminat hakları ortadan kalkmaktadır.

Bu konuda Güvence Hesabı aleyhine açılan davalarda ve Sigorta Tahkim Komisyonu (Güvence Hesabı 16.01.2013 tarihinde Komisyona üye olmuştur.) dosyalarında, Güvence Hesabı aleyhine karar verildiği gibi taleplerin ret edildiği kararlar da bulunmaktadır. Güvence Hesabı aleyhine karar verilirken genelde destek tazminatının mirasçılık esasına göre değil fiili desteklik durumuna göre belirlendiği gerekçesine dayanılmaktadır.

MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ GEREKİYOR

Taleplerin ret edildiği kararlar da ise talep sahiplerinin aynı zamanda Güvence Hesabı'nın rücu edeceği kişiler olmaları nedeniyle alacaklı borçlu sıfatının birleştiği ve borcun ortadan kalktığı gerekçesi ileri sürülmektedir. Bu kararların birçoğu temyiz edilmiş olup Yargıtay'ın bu konudaki içtihatları henüz netleşmiş bulunmamaktadır.

Güvence Hesabı'nın sorumluluğuna ilişkin olarak verilen kararlarda şu yanılığa düşülmektedir; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına katılmamakla birlikte, temel dayanak noktamız Güvence Hesabı'nın sorumlu olup olmadığı değil, talep sahibinin alacağını ortadan kaldıran bir sebebin varlığıdır. Destek tazminatı hesaplanırken mirasçılık esas alınmasa dahi Güvence Hesabı ödediği her tazminat için sürücü ve işletenin mirasçılarına rücu edecektir. Bundan dolayı, hak sahiplerinin aynı zamanda mirasçı oldukları durumlarda bu kişiler tazminat alacaklısı olmakla birlikte Güvence Hesabı'na borçlu da olacaklardır. Burada söz konusu olan tazminat hakkının doğumundan sonra onu ortadan kaldıran bir hukuki sebebin varlığıdır. Bu sebebi görmezden gelerek Güvence Hesabı'nın sorumlu olduğuna karar vermek Borçlar Kanunu'na aykırı kararların doğumuna neden olacaktır.

Temennimiz konunun mevzuatta yapılacak değişiklikle bir an önce açıklığa kavuşmasıdır. ■

